

Inatsisartunut ilaasortaq Naaja Nathanielsen, Inuit Ataqtigiit

§ 37 2013-26 naapertorlugu apeqquteqaammut Urani Olielu pillugit akissutit

Inatsisartut suleriaasianni § 37 imm. 1 naapertorlugu, Naalakkersuisunut royaltymut akitsuuteraatsinut pillugit apeqqutigisimavatit.

30. april 2013

Postboks 1601
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 32 56 00
E-mail: isiin@nanoq.gl
www.nanoq.gl

Ataani apeqquteqaammut tunngavilersuut

Naalakkersuisunngortut Inatsisartut ukiarmi aalajangiinerannik malinnittariaqaratik nalunaaruteqareerput, naak Inatsisartut tamarmik isumaqatigiillutik aatsitassat qinggorner-nik ulorianartunik akuutissartallit pillugit paasissutissanik amerlanernik noqqaassuteqartut, aatsitassanik qinggorner-nik ulorianartunik akuutissartalinnik pīaaqqusinninnerup allan-gorteratarsinnaanera sioqqullugu. Uggoreqaara tamanna, ingammik innuttaasut naalakkersuinikkut allannguissamut akerliusut amerlassusaat eqqarsaatigalugu, aammalu innuttaasut Naalakkersuisut uranimik atuinissap nunarsuarmi avatangiisinut ilua-qutaanerannik pīaaaffimmilu ajornartorsiutaannginnerannik isumaqatigineqanngimmat. Toqqissimalinnginneq naalakkersuinikkut allannguinerup kingunerisaa paasissutissanik amerlanerungaartunik Naalakkersuisut tunniussaqaarnerannik kinguneqartariaqarpoq, tassami aatsitassanik qinggorner-nik ulorianartunik akulinnik isummerneq naalakker-suinikkut nutaamik isummerneruvoq, avatangiisinut peqqinnissamut nunarsuarmilu sillima-niarnikkut allannguiner-nik kinguneqartussalluni.

Taakku saniatigut soqtiginartupilussuuvoq uuliarsiorsinnaanermut akuersissuteqarnissa-mut Naalakkersuisut anguniagaat itisilertissallugit. Naalakkersuisut toqqarpaat taakku unit-sinneqassasut sillimanerunissaq tunngavigalugu. Taamaattumik pissusissamisoorpoq iliuusissat tigussaasut suut ilimagineqarsinnaassanersut, qaqugulu taakku iliuusissat piareersimasinnaassanersut pillugit paasitinneqarnissaq. Tassami taakku Nunatsinni avatangiisinut sunniuteqartussaapput, inuussutissarsiuteqartunut sunniuteqartussaapput, uuliasiornermilu ilinniartunut aallarereersimasunut aamma kinguneqartussaallutik, taakku-mi aallartipput siunissami ukiorpaalunni suliffeqalernissamik takorluugaqarlutik.

Aggustimi 2011-mi Naalakkersuisuusimasut nalunaarput DCE qanga DMU-jusimasoq qillerinermi akuutissanik atuneq pillugu qulaajaallutik aallartitsisimallutik, avatangiisinut sunniutigisartagai, ator-neqartarneri qanorlu peerneqarsinnaaneri misissorneqarlutik. Suliaq tamanna ukiakkut 2012-imi naammassisussaasimagaluarpoq, inernerillu ator-neqartus-saagaluarlutik issittumi OSPAR-imik nalilersuinerit ator-neqareersut nalimmassarnissaannut, soorlu aamma uuliasior-tunut piumasaqaatinut aamma ator-neqartussaasimagaluartoq.

Tamassuma kinguneqarfigisussaavaa nunatta imartaani uuliasiorfiusuni akuutissanik maqitsineq, atuinerup annertussusaa, suullu akuutissat atornerat. Naak Naalakkersuisut nutaanik qillerinissamat akuersissutissanik tunniussiniangikkaluartut, sulik akuersissutaareersut ukiuni arlalinni tullinguuttuni ingerlasussaapput. Taamaattumik neriuutigaa Naalakkersuisut akuutissanik imartatsinnut maqitsinerup millisarnissaanik pimoorussilluinnarlutik pingaartitsissasut.

-----oo0oo-----

Aallarniutaasumik taaneqassaaq akissuteqaatit ataanittut Aatsitassanut Avatangiisitigut Aqutsisoqarfik, avatangiisini pissutsinut tunngatillugu akissuteqaatit ilaannik suliarinnissimasoq, suleqatigalugu suliarineqarsimmamata.

Apeqqutit:

- 1) Inuussutissarsiornermut Aatsitassanullu Naalakkersuisup nalunaarutigaa piffissaq sukkanerpaaq atorlugu aatsitassanik qingornernik ulorianartunik akoqartunut aatsitassarsiornermikkut killissarititaasoq tonsimut 60 grammimii 1000 grammimut allangortinneqassasoq. Taamatut aalajangernerup avatangiisinut maannalu suliniutinut ingerlareersunut qanoq kinguneqassava?**

Akissut 1:

Atortut radioaktiviusut:

Aatsitassarsiornermi pilersaarummut aalajangersimasumut VVM pillugu nassuiaat suliarineqareersimatinnagu avatangiisitigut kingunerisassat immikkuualuttukkaarlugit nalilersorneqarsinnaanngillat. Saffiugassiassat atortunik radioaktiviusunik akoqartut piiarneqarnerini tunngavitsigut aatsitassarsiorfimmii ingerlatanut allanut naleqqiullugu allaanerupput, avatangiisitigullu aatsitassarsiornermi pilersaarutit allat tamaasa ilutigalugit suliarineqartussaapput, avatangiisitigut tunngasortaat nassuiaatigineqartussaallutik Namminersorlutillu Oqartussanit akuerineqartussaallutik.

Aatsitassarsiornikkut ingerlatsinermi avatangiisitigut tunngasut Namminersorlutik Oqartussat akuerinninnerini ilaatigut avatangiisinik sunniutissat qanoq annertutigisut Namminersorlutik Oqartussat akuerinnaasaat ilanngunneqassapput, tamakkununga ilaallutik aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinermit maangaannartitsinerit naleqartutigut killissaannik aalajangiinerit.

Taamaammatt atortunik radioaktiviusunik piiaanermi naleqartutigut killissaat allangortinneqarnerisigut avatangiisitigut kingunerisassat pillugit apeqqutit imaaliillaanaq ataasiinnarmillu paasineqarsinnaasutut akineqarsinnaanngillat, ilaatigut pisuussut aalajangersimasoq, piiaanermi pilersaarut aalajangersimasoq kiisalu avatangiisitigut

kingunissanut piumasaqaataasut avatangiisitigut kinguneqarsinnaanerinut naliliinissamut apeqqutaasussaammat.

Aatsitassarsiorfimmit mingutsitsinerup annertussusissaa Namminersorlutik Oqartussat naleqqussarsinnaavaat, ilaatigut aatsitassarsiornermi pilersaarummit maangaannartitsinerit annertussusii uuttorneqarsinnaasut arlallit naleqartutigut killissaat aalajangiiffigine-risigut. Suliffeqarfiup aatsitassarsior-tup naleqartutigut killissat tamakku ilisimasussaavai, VVM-ilu pillugu nalunaarusiamini ilaatigut tamakku eqquutsissinnaallugit uppernarsas-savaa. Ullumikkut naleqartutigut killissarititaasut Kalaallit Nunaannut atuuttut arlallit pigi-neqareerput, ilaannilli radioaktivi-usunik immikkut naleqqussaatis-sanik sulii amigaa-teqartoqarpoq. Naleqartutigut killissaat EU-mi pigineqarput, Kalaallit Nunaannut atu-ut-sinneqalersinnaasut. Aatsitassarsiornermi pilersaarummit maangaannartitsinernut naleqartutigut killissarititaasut taamattaq kinnernut toqqorsivinnut ujaqqanillu piiarner-lukunut atuupput, aammattaq aatsitassarsiorfiup matuneqareerneratigut. Kinnerit tas-saapput aatsitassiat sequtsernikut, aatsitassatigut naleqartut peerneqarsimallutik, tassaallutillu piiarneqarsimasut igitassaasut. Tamakku akuaaviup eqqaatunginguanut inissinneqakkajuttarput, soorlu tatsimut, imaanut, imaluunniit tasiliamut sapsiorluni pi-lersinneqarsimasumut. Ujaqqat piiarnerlukut tassaapput atortut naleqanngitsut qaarter-lugit piiarneqarsimasut, aatsitassarsiamut appakaanniarluni piiarneqartariaqarsima-sut.

Atortut radioaktivi-usut piiarnerini naleqartutigut killissarititaasut qaffatsinnerisigut Kuan-nersuarni pilersaarummut aallartinneqarnissaanut periarfissillugu imaaliallaannaq pingaaruteqalersinnaavoq. Siunissamut pisuussutinut allanut ujaqqanik qaqutigoortunik akoqartunut aammattaq atuutilersinnaavoq (Killaavaat Alannguat pinnagu). Tamannat-taaq aatsitassanut nalornissutigineqartunut pingaaruteqalertussaavoq, soorlu pisuussutit niobium aamma tantal-inik akoqartunut, aatsitassanut radioaktivi-usunut attuumatin-neqakkajuttartunut, soorlu assersuutigalugu Motzfeldt SØ-mi aamma Sarfartooq-mi.

2) Naalackersuisut aatsitassat qinngormik ulorianartumik akullit assigiin-giiaartumik isigaat imaluunniit assigiiaartumik pisortatigoortumik sulia-rineqarnerminni assigiittut isigineqassappat?

Akissut 2:

Stoffit radioaktivi-usut ujaqqani assigiinngitsuni kinnernilu pissusissamisoortumik nassa-assaapput, tamakkulu akorisaat nul-uunngisaannarluni. Taamaalluni saffiugassanik pii-aa-nermi stoffinik radioaktivi-usunik minnerpaamik akoqartarneri tamatigut attuumas-suteqartarput. Pisortat suliarinninnerinut atatillugu stoffit radioaktivi-usut assigiisumik isumaqarfigineqartanngillat. 'Alloriarfiit' assigiinngitsut akornanni immikkoortitsineqartar-poq: 1) aatsitassani ujaqqat, 2) akuaareerner- mi atsitassavinngorlugit tiggutsinneqarsi-masut aamma 3) saffiugassat akuaareerneranni suliareqqinneqarnerinut, soorlu 'yellow-cake'-inut (tiggusimasut). Uran-imik avammut tuniniaaneqalissagaluarpat international

atomenergikommission-imit (IAEA) nunat tamat akornanni isumannaallisaanikkut ma-
leruagassaqarpoq, Kalaallit Nunaanni atuutsinneqalersussaq, ilaatigut 'sakkussiat atom-
imik akoqartut siammarterneqannginnissaat pillugu isumaqatigiissutip' tungaanut.

**3) Qanoq iliuseqarlutik Naalackersuisut aatsitassanik qinngornernik uloria-
nartortalinnik akuersaannginerup unitsinneqarnissaanik innuttaasunik
peqataasitsiniarpat, Inuusutissarsiuinummil Aatsitassanullu Naalacker-
suisup akuersaannginnerup piaarnerpaamik unitsinneqarnissaa nalunaaru-
tigereerpaa.**

Akissut 3:

Akuerinninngilluinnarnissaq pillugu atorunnaarsitsinissamut aalajangerneq kisimiilluni
atorsinnaanngilaq, taamalli naleqqussaanerit, avatangiisit, isumannaallisaaneq peqqin-
nissarlu, inatsisitigut tunngasortai minnerunngitsumillu qaammarsaanissaq innut-
taasunillu peqataatitsinissaq eqqarsaatigalugit amerlasoorpassuarnik eqqarsaatiginnit-
toqartussaavoq.

Akuerinninngilluinnarnissaq pillugu politikkimik atorunnaarsitsinnaanissaq imaluunniit
allanngortitsinnaanissaq pillugu arlaannut attuumassuteqanngitsut nalunaarusiamik
suliarinnissimapput. Taamattaaq danskit-kalaallit ilaasortaaffigisaannik suleqatigiissi-
taliortoqarsimavoq, isumannaallisaanermi politikikkut, periusissatigut aamma ujarassi-
ornermi politikikkut tunngasut, tamakkununga ilaallutik naalagaaffeqatigiit sammisami
isumaat ataatsimoortut aammattaaq nassuiarneqartussaallutik.

Nalunaarusiat tamakku tamanut saqqummiunneqarnissaat siunertaraara, maannakkutut
isikkoqartillugu imaluunniit teknikkimut tunngasortai ilanngunnagit naqitanngorlugit,
taamaalilluni ajornartorsiutit assigiinngitsut nalaanneqarfigisassatta tungaannut innut-
taasut isummaminnik saqqummiussinnaaniassammata.

Taamattaaq 2013-ip ingerlanerani Kujataani paasisitsiniaalluni angalaartoqassasoq aa-
lajangerpara, taamaalillunga nammineerlunga pissutsinut tamakkununga innuttaasut
qanoq isumakuluuteqarnersut paasisinnaassagakku, pingaartumik akuersaanngilluin-
narnissap atorunnaarsinneqarnissaata tungaannut kiisalu ajornartorsiutit tamakkununga
attuumassuteqartut.

Naalackersuisut naalackersuisuuffimmini ullut 100-t siulliit qaangiutinnginnerini innut-
taasunik peqataatitsinissatut suliniutissat allat Naalackersuisut piviusunngortinniarlugit
siunniussaata pillugit nalunaaruteqarumaarput.

**4) Innuttaasut amerlanerit aatsitassanik qinngornernik ulorianartunik akoqar-
tumik paaasinnaanissamut akerliussagaluarpata, tamanna tusarniarneqas-**

sava imaluunniit Naalackersuisut pilersaarutiminnik allannguinatik ingerlatsiinnarniarpat?

Akissut 4:

Aallarniutigalugu IA-mut eqqaasitsissutigilaarlara, akuersaanngilluinnarnissap atorunnaarsinneqarnissaa pillugu Siumup ilaatigut qineqqusaarutigimmagu – qinersinermilu ajugaasuulluni. Taamaammat politikkimut innuttaasut ilarpassuannit isumaqataaffigalugu isummeqqammersunut innuttaasut amerlasuut akerliunissaat takorloorumi-naatsippara.

Innuttaasut oqartussaaqataaneranni ingerlalluurtumi innuttaasut isumakuluutaannut siunnersuutaannullu tusarnaarsinnaassuseqarneq tunngaviit ilagivaat. Taamaammat ilaatigut Kalaallit Nunaanni uuliamik aatsitassarsiornissamillu pileraarutit pilersinneqarnerannut atatillugu Kalaallit Nunaanni sumiiffikkaani qaammarsaanikkut, soqutigisalinnik innuttaasunillu ataatsimiisitsisamerit arlallit ingerlanneqartarput. Taama oqareerluni, erseqqissaatigisariaqarpoq paasissutissiisarnerni tunngavissat taamallu ilisimasat uagut politikkeritut aalajangiisarnitsinni aallaavigisartakkavut – taamallu innuttaasut isummertarnerminni aallaavigisartagaat – sapinngisamik arlaannut siumut isummerfi-geqqaarnagit suliaqarfitsigullu tunngavilersorluarlugit pisarnissaat qitiulluinnarmat.

Taamaammat aallaqqaammut qulakkeerusuppara oqallinnissanut siunissamut ingerlattassatsinnut pingaaruteqartunut tunngavissagut sapinngisamik pitsaanerpaamik paasi-riarneqareersimassasut suliarineqarluarsimariissasullu, taamaalilluni paasissutissat amigaataasut peqquutigalugit isummernernik paatsuunganartitsisunik nalaanneqas-sanninnatta.

Tamakku saniatigut Inuussutissarsiornermut Aatsitassanullu Naalackersuisutut akisus-saasutut, akuersaanngilluinnarnissap atorunnaarsinneqarnissaanut isumaqataanernut akerliunernullu tunngavilersuutigisat tusarnaarusuttorujussuuakka, taamaalilluni eqqarsaatersuutit eqqarsaatigineqarsinnasut tamaasa siumut ingerlaqqinnissatsinnut eqqarsaatigisinnaaniassagatsigik. Neriorsuutigisinnaavara akuersaanngilluinnarnissap atorunnaarsinneqarnera taamaallaat pisinnaassammat peqqissutsikkut, avatangiisitigut, isumannaallisaanikkut piujuartussamillu akornutaanngitsumik allanngoriartorneranni akuersaarneqarsinnaasumik iluini pisinnaappat.

Eqqaasitsissutigerusuppara nunat demokratiskiusut akisussaassuseqartut amerlasuut aatsitassanik stoffinik radioaktiviusunik akoqartut piiarnissaat aqussinnaassuseqarfi-gimmatigut naleqassusiini ullumikkut Kalaallit Nunaanni qaffasissusiisigut akueri-simasagut qaangerlugit akoqartut. Taamaammat sammisap taassuma Kalaallit Nunaata iluarsisinnaanissaa aammattaaq isumakuluutigivallaanngilara.

- 5) Inuussutissarsiutinut Aatsitassanullu Naalakkersuisup nalunaarutigivaa Ka-laallit Nunaata imartaani uuliasiornissamut akuersissutissiisoqaqqis-sanngitsoq. Taamatut aalajangerup Nunatta aningaasaqarneranut kin-gunissaa qanoq nalilerneqarpa? Nunatsinni inuussutissarsiutinut, suliffinnik nutaanik pilersitsinissamut kiisalu Aatsitassarsiornermut llinniarfimmumt Si-simiuniittumut aalajangerneq qanoq kinguneqassava?**

Akissut:

Uuliasiornermik sammisaqarnermi misissuinissamut akuersissutinik nutaanik tunnius-sisarnissaaq pillugu nangaassuteqartarnissaaq siunissaaq eqqarsaatigalugu atuuppoq. Qinnuteqaatit tiguneqareersimasut qinnuteqaatillu neqeroortitseriaatsikkut aallartinneqa-reersimasut tungaannut maleruagassat atuuttut malillugit toqqaasarnermilu pi-umasaqaatini aalajangersarsimasut naapertorlugit Naalakkersuisunit suliarineqassapput nalilersorneqarlutillu. Taamaammatt ukiut 4-5-it tulliuuttut iluanni nunap aningaasarsior-neranut, inuussutissarsiornermik ingerlatsinerup, suliffissaqartitsinerup kiisalu Aatsitas-sarsiornermik Atuarfiup tungaasigut arlaatigut sunniuteqartoqartussaangilaq.

Ukiut siullit 4 – 5-it qaangiunnerini suliffeqarfik uuliasiornissamut akuersissummik tu-nineqarnerata kingorna sajuppillatsitseqattaarluni misissuinerit ingerlanneqarnerusus-saapput, tamatumani inuiaqatigiit aningaasarsiornerat toqqaannartumik killeqartuin-narmik sunnerneqassaaq. Taamaammatt neqeroortitsinerik nutaanik unitsitsineq kiisalu sumiiffinnik "Matunik-ammasunik" matusineq, tamakku akuersissummik ingerlaavartumik qinnuteqarfiusinnaasut, ukiuni tallimani tulliuuttuni inuiaqatigiit aningaasarsiornerannik sunniuteqartussaasusut nalilerneqangilaq.

- 6) DCE-p (qanga DMU-p) qillerinermi perrassaatinik akuutissanik misissuinaera naammassereerpa? Taamaassimappallu, qanoq inerneqarpa? Saqqum-miunniarneqarpa? Imaluunniit Aatsitassanut Ataatsimiititaliamut ingerlate-qinniarnearpa? Tigussaasunik Naalakkersuisut iliuuseqarniarpat DCE-p mi-sissuinaera tunngavigalugu? Taamaaliortoqarniarpat, qanoq iliuuseqar-toqarniarpa? Taamangippat, suliaq qaqugu naammassissanersooq ilima-gineqarpa? Kinguartorneq Namminersorlutik Oqartussat issittumi OSPAR-imik nalilersuinermi suliaanut kiisalu uuliasiortunut piumasaqaataasunut nalimmassaanernut qanoq kinguneqassava?**

Akissut:

Qillerinermi akuutissat:

Qillerinermi akuutissat, qillerinermi marrarterinermillu periutsimik taaneqartartoq, pillugit DCE'p paasiniaalluni suliai inaarlugit 2013-imi maajip aallartinnerani Aatsitassanik Aqut-sisoqarfimmumt tunniunneqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq, ilaatigut uku siumu: oqaloqatigeereerteri tunngavigalugit; Aatsitassanut Pisortaqarfik/Aatsitassanik Aqut-sisoqarfik aamma Greenland Oil Industry Association (GOIA).

Ukioq 2013-imi qillerilluni misissuisoqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq kiisalu ma-
leruagassani inassutigisat, 2014-imilu qillerineqassagaluarpat atuutsinneqalernissaat
piareersimanissaallu naatsorsuutigineqarpoq.

- 7) **Suut iliuusissat tigussaasut Naalackersuisunit pilersinniarneqarpat uulia-
siornermi sillimanissamat pitsanngorsaaniarnermini, taakkulu qanoq suk-
katigisumik atuuttussanngortinniarneqarpat? Nutaamik imaluunniit ilassum-
mik inatsisiliornissamik pisariaqartitsisoqarpa? Allanguutissal-luunniit
nalunaarusiornikkut taamaallaat aaqqinniarneqarpat?**

Akissut:

Uuliasiorluni qillerinermi isumannaallisaaneq eqqarsaatigalugu aatsitassat pillugit inger-
latallu tamakkununga pingaarutillit pillugit inatsimmi (aatsitassanut inatsit) nr. 7, 7. De-
cember 2009-meersoq naapertorlugu naleqqussarneqartarpoq. Aatsitassanut inatsit
innersuussutigalugu piumasaqaataavoq, ingerlatat suulluunniit tamarmik isumannaat-
sumik kiisalu pissutsit assingusut ataanni, nunarsuarmi periutsit pitsaasut akueri-
neqarsimasut naapertorlugit isumagineqartassasut.

Uuliamik misissuilluni qillerinerni isumannaallisaaneq pillugu allanngoriartornerit
Naalackersuisut ingerlaavartumik malinnaaffigaat, ilaatigut nunat allat naleqqussa-
aneri eqqarsaatigalugit kiisalu teknikkikkut allanngoriartornerit, taamaalilluni qulakkeerneqas-
samat uuliasiorluni misissuinerni ingerlatani isumannaallisaanikkut tamatigut, pissutsit
assingusut ataanni, nunarsuarmi periutsit pitsaasut akuerineqarsimasut naapertorlugit
isumagineqartassammata.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Jens-Erik Kirkegaard